

НУ „Станислав Доспевски“, гр. Самоков

АДРЕС: ул. „Иван Вазов“ № 80, БУЛСТАТ: 000758899

e – mail: nu_st.dospevski_samokov@abv.bg, телефон: 0722/6 01 82

Използване на интерактивните методи на обучение в началното училище

Всеки учител има предпочитан набор от методи, който използва в преподавателската си работа. Няма *добри* или *лоши* методи, има такива, които учителят е подбрал подходящо за съответния клас, за съответното учебно съдържание, съответната възраст и т.н.

Ако дефинираме метода на обучение най-общо като система от правила, които определят взаимодействието между учителя и ученика, между преподаващия и учещия, то интерактивните методи естествено се вписват в това определение. Те са онази част от репертоара на учителя, в която акцентът е върху специално и целенасочено организирани ситуации и взаимодействия, в които учениците чрез преживяване и емоционална рефлексия (осъзнаване на своите чувства и емоции) придобиват различни знания и умения.

При интерактивните методи, ученето е фокусирано и реализирано чрез преживяванията, в които се включват учениците. То не е просто процес на акумулиране на учебна информация и усвояване на знания и умения, а учене в ситуация, в която нещо се преживява.

Целите на учене, основано върху преживяванията са – Афективни – създаване на промени в чувствата, нагласите, ценностите в резултат на интензивни ситуации. Емпатични – как се чувства човек на мястото на другия-изключително важно жизнено умение. Комуникативни (интерактивни) – ученикът преживява и се учи да анализира, ръководи и контролира взаимодействията, в които влиза, както и да дава адекватна обратна връзка. Високо равнище на развитие на познавателните (когнитивни) умения – анализ, синтез, класифициране, пренос на информация и т.н

Ученето в началното училище е основано върху собствен опит, учене в условията на структурирани и подготвени от учителя ситуации. То се характеризира със следните стъпки:

1. Преживей – децата се включват в едно или няколко структурирани преживявания. 2. Сподели – споделят своите възприятия, емоции, чувства, реакции, мисли. 3. Обсъди – обсъждат моделите и динамиката на преживяванията. 4. Обобщи – на основата на преживяното, обобщават принципи, които са валидни за реалния свят. 5. Приложи – планират по-ефективно поведение за реални жизнени ситуации.

При използването на интерактивните методи в начална училищна възраст е добре учителят да си зададе следните въпроси:

1. Кои точно методи да подбера? 2. Какво учебно съдържание е подходящо и предполага повече емоционален заряд? 3. Достатъчно ли групов опит имат моите ученици? Какви правила да се въведат при работата? 4. Как да съобразя предлаганите учебни ситуации с възрастовите особености на учениците? 5. Какви материали да подготвя? 6. Как да организирам средата, в която ще работи класа? 7. Как да оценя участието и резултатите от груповата работа? 8. Как се свързва този вид учебна работа със следващия учебен материал? Как да планирам? 9. Какви са предимствата и ограниченията в използването на интерактивните методи?

Интерактивно обучение (от англ. *interaction* – взаимодействие), обучение, основаващо се на взаимодействието на учениците с учебната среда, която служи като област, в която се усвоява опита.

Ученикът е пълноправен участник в учебния процес и неговия опит служи за основен източник на учебно знание. Педагогът не дава готови знания, а подбужда участниците към самостоятелно търсене на решение. В сравнение с традиционното обучение при интерактивното обучение се променя взаимодействието между педагога и ученика: активността на педагога отстъпва място на активността на учащите се, неговата задачата се свежда до създаване на условия за развитие на техните инициативи. Педагогът се отказва от ролята си на своеобразен филтър, пропускащ определена учебна информация, а изпълнява функцията на помощник в работата и е един от източниците на информация.

Особена актуалност придобива темата сега, когато широко разпространение имат информационните технологии в обучението. Те позволяват да се създават интерактивни обучаващи програми, оказващи допълнителна помощ на учениците при усвояване на учебните програми и при развитие на познавателните им дейности.

В педагогиката се различават няколко модела на обучение:

- 1) *пасивен* – ученикът е в ролята на «обект» на обучението (слуша и гледа);
- 2) *активен* – ученикът е в ролята на «субект» на обучението (самостоятелна работа, творчески задания и задачи);

3) *интерактивен* – *inter* (взаимен), *act* (действие). Процесът на обучение се осъществява в условията на постоянно, активно взаимодействие между всички ученици. Ученикът и учителят са равноправни субекти на обучението.

Използването на интерактивни модели на обучение изискват моделиране на жизнени ситуации, използване на ролеви игри, съвместно решаване на даден проблем. Изключва се доминирането на който и да е участник в учебния процес или на която и да е идея. Това е основа на хуманния, демократичен подход към обучението.

Интерактивни технологии в обучението – това е такава организация на процеса на обучение, в която е невъзможно неучастието на ученика в колективния, взаимнодопълващия се, основан на взаимодействието между всички участници, процес на обучение.

Форми и методи на интерактивно обучение:

- Работа по двойки
- Ротационни (сменни) тройки
- Аквариум
- Въртележка
- Броуновско движение
- Работа в малки групи
- Незавършено изречение
- Мозъчна атака
- Дърво с решения
- Ролева (делова) игра
- Заеми позиция
- Дискусия
- Дебати

Всеки учител може самостоятелно да създаде, да измисли нови форми на работа с класа. Често се използва в уроците работата по двойки, когато учениците се учат да задават един на друг въпроси и да отговарят на тях.

Много се харесват на учениците такива форми на работа, като:

„**Въртележка**“ – образуват се два кръга: вътрешен и външен. Вътрешния кръг е от стоящи неподвижно ученици, а външния – от ученици, които на всеки 30 секунди си разменят местата. По такъв начин те успяват да поговорят за няколко минути по някаква тема и се стараят да убедят в своята правота събеседника си.

„**Аквариум**“ - няколко ученика разиграват определена ситуация в кръг, а останалите наблюдават и анализират.

„**Броуновско движение**“ – движение на учениците в класа с цел събиране на информация по определена тема.

„Дърво с решения“ – класът се дели на 3 или 4 групи с равен брой ученици. Всяка група обсъжда даден въпрос и създава запис на свое «дърво», след това групите си разменят местата и дописват на дървото на съседите си своите идеи.

.Дискусионни методи:

Анкета-тя въвлича учениците в колективно обсъждане ,намаляване на разногласията между тях.

Беседа-тя е идеалният случай на педагогически комуникативни отношения.Предварително се поставя темата,учениците се подготвят и в часа се дискутира,като всеки ученик свободно изказва своето мнение.

Брейнсторминг(мозъчна атака)-генерация на идеи,без контрол на съзнанието(време-от 1 до 3 минути) ученикът да даде колкото идеи иска,фиксира се,никой няма право да ги оценява.След това идеите се анализират,изяснява се проблема,идеите се групират по приоритет.Този метод позволява на учителя да оцени нивото на знанията и уменията на учениците.Той е най-ефективен в крайните фази на обучение,когато учениците разполагат с повече знания по темата.

Интерактивното творчество на учителя и ученика са безгранични. Важно е умело да се направлява творчеството им за постигане на поставените учебни цели и задачи.

Много основни методически иновации са свързани днес с прилагането на интерактивни методи за обучение. Интерактивното обучение е преди всичко, диалогово обучение, в хода на което се осъществява взаимодействието между учителя и ученика.

Следва да се признае, че интерактивното обучение е специална форма на организация на познавателните дейности. Интерактивното обучение има напълно конкретни и прогнозируеми цели. Една от тези цели се състои в създаването на комфортни условия за обучение, в които ученикът се чувства в свои води, в своя интелектуална среда, така че процесът на обучение да бъде продуктивен.

Същността на интерактивното обучение се състои в това, че учебния процес е организиран по такъв начин, че на практика всички ученици се оказват въввлечени в процеса на познанието, т.е. те имат възможност да разберат и обмислят това, което знаят и мислят. Съвместната дейност на учениците в процеса на обучението, при усвояване на учебния материал означава, че всеки внася своя индивидуален принос, и на практика има обмен на знания, идеи и т.н. Всичко това се случва в атмосфера на доброжелателност и взаимна подкрепа, което позволява не само да се получава ново знание, но и да се развива познавателната дейност, превеждайки я в по-високи форми на сътрудничество.

Интерактивната дейност по време на уроците предполага организация и развитие на диалогово общуване, което осигурява взаимно разбиране и взаимодействие, води към съвместно решаване на общи, важни и значими за всеки участник задачи. Интерактивното обучение изключва доминирането както на един изказващ се, така и на едно мнение над друго. В хода на диалоговото обучение учениците се учат критично да мислят, да решават проблеми на основата на анализ на обстоятелствата и съответната информация, да зачитат алтернативните мнения, да приемат обмислени решения, да

участват в дискусии, да общуват с други хора. За това по време на уроците в началното училище се организира индивидуална, по двойки и групова работа, ролеви игри, работи се с различни източници на информация .

.

.

Най-често използван модел в такива ситуации е образователната, учебната игра. Игрите предоставят на учителите възможности, свързани с възпроизводството, мултиплицирането на резултатите от обучението (знания, умения и способности), в прилагането им в практиката и обучението, като се отчитат индивидуалните различия на участващите в играта, ученици с различни нива на обученост. Играта носи възможност за значително емоционално и лично въздействие, за формирането на комуникативни умения и навици и др. Следователно, използването на образователни игри допринася за развитието на личността и личните качества на ученика.

Технология на интерактивното обучение- разбира се система от начини за организиране на взаимодействия между педагога и учениците под формата на учебни игри, гарантиращи педагогически ефективно познавателно общуване, в резултат на което се създават условия за придобиване на опит от учениците в учебни дейности и ситуации, за обогатяване на техните мотивационни, интелектуални, емоционални и други сфери.

В структурата на процеса на обучение с прилагането на технологиите на интерактивното обучение могат да се отделят следните етапи:

1. Ориентация – Етап в подготовката на участниците в игрите. Учителят предлага режим за работа, разработва заедно с учениците главните цели и задачи на занятието, урока, формулира учебния проблем. По-нататък прави характеристика на игровите правила, обзор на общия ход на играта и раздава пакети с материали.

2. Подготовка за провеждане – Това е етапа на проучване на ситуацията, изготвяне на инструкции и други материали. Учителят изготвя сценарий, определя игровите задачи, правилата и ролите, игровите процедури, правилата за изчисляване на точките (изготвяне на табло на играта). Учениците събират допълнителна информация, консултират се с учителя, обсъждат помежду си съдържанието и самия процес на урока, играта.

3. Провеждане – Този етап включва самото провеждане на урока, играта. От самото началото на урока, играта, никой няма право да се намесва и да променя хода на провеждането. Само водещият може да променя действията на участниците, ако те се отклоняват от основната цел на играта. Учителят, започнал играта, без да е необходимо не трябва да взема участие в нея. Неговата цел е да следи за игровите действия, за резултатите, за изчисляването на броя точки, да обяснява неясноти и да указва, по искане на участниците, помощ в процеса на тяхната работа.

4. Обсъждане – Това е етап за анализ, обсъждане и оценка на резултатите от урока, играта. Учителят провежда дискусия, в която се изказват участниците ,обменят мнения

и защитават своите позиции и решения, правят се изводи, обменя се опит, говори се за възникналите в хода на играта, урока трудности, идеи които им идват на ум.

Използването на технологията на интерактивното обучение, дава възможност на учителя да свържете дейността на всеки ученик (възниква цяла система от взаимодействия: учител – ученик, учител – клас, ученик – клас, ученик – ученик, група – група), да свърже учебната му дейност с междуличностното познавателно общуване.

Целесъобразността от прилагане на интерактивни форми на обучение се определя от задачите на урока и неговите цели. Целеполагането и постановката на учебните задачи създават условия и възможности за използване на някои форми на интерактивно обучение – обучение на основата на общуването и взаимодействието между учениците по време на уроците.

Най-често учителите в началното училище използват такива форми за интерактивно обучение като работа в постоянни (статични) двойки или двойки със сменяем състав, работа в малки групи, игрово сътрудничество .

Изготвил: Галина Иванова Механджийска

Класен ръководител на 2“а“клас

30.01.2018г.